

WOONZORGZONES: TIPS VOOR HET INRICHTEN VAN DE WOONOMGEVING

Utrecht, augustus 2003

Aedes-Arcares Kenniscentrum Wonen-Zorg
Jeroen Singelenberg

In de meeste plannen voor woonzorgzones of woonservicezones is de 'levensloopbestendige' inrichting van de woonomgeving nog steeds een stiefkindje. Hier en daar zijn plannen voor **seniorenroutes** in uitvoering, maar wat moet er veranderen aan de meer nabije woonomgeving op bouwblokniveau?

In Duitsland is men al wat langer bezig met de aanpak op buurtniveau. De architect Hartmut Grosshans, tot voor kort werkzaam bij de Duitse pendant van Aedes, publiceerde onlangs een boek met praktijkvoorbeelden. Hierin staan o.a. de volgende tips en onderzoeksresultaten.

Wat doen ouderen in hun vrije tijd?

- De nieuwe actief levende generatie ouderen omvat nu reeds ongeveer 25% van de 55 plussers; hiertegenover staat een groep van ca 15% die een tamelijk teruggetrokken bestaan leidt in de direct om de woning.
- De belangrijkste activiteiten buiten de deur zijn, naast het voorzien in de noodzakelijke dagelijkse levensbehoeften, nog steeds de klassieke: wandelen, tuinieren, fietsen en cafébezoek, in die volgorde. Geinstitutionaliseerde welzijnsactiviteiten bereiken slechts een beperkte groep ouderen.

Menging van oud en jong

- In Duitsland legt men sterk de nadruk op het **thematisch** mengen van woningen voor verschillende generaties: bijvoorbeeld aan elke kop van een blokje seniorenwoningen aanbouwen (b.v. Keulen-Ehrenfeld), alle benedenwoningen in bepaalde naoorlogse wooncomplexen aanpassen en uitbouwen voor ouderen (Berlijn, Erfurt).
- Wijkcentra voor senioren worden opgenomen in algemene multifunctionele vrijetijds- en gezondheidscentra, liefst met een klein zwembad en een uitstraling van **clubhotel of Kurort**.

Inrichting van de woonomgeving

- Op naam gereserveerde eigen parkeerplaatsen voor senioren en gehandicapten met barrièrevrije looproute naar de woning
- Prefab houten fietsenbergingen op barrièrevrij bereikbare plek op het binnenterrein aan de achterzijde van de woning, voor enkele woningen samen.
- De brievenbussen van flatgebouwen worden soms ondergebracht in een aantrekkelijk, bij de entreehal naar buiten gebouwd huisje, voorzien van een bankje en een papierbak voor ongewenste folders; ook bedoeld als overdekte ontmoetingsplek; soms ook gecombineerd met aangebouwde liftschacht.
- Veel aandacht voor tuinaanleg rond woongebouwen. Het groen is zodanig ingericht, dat de wisseling der seizoenen in versterkte mate kan worden waargenomen. Ouderen worden gestimuleerd om deel te nemen in het groenonderhoud, door het beschikbaar stellen van gereedschap, tuinbergingen, waterkranen en afrastering van door bewoners onderhouden stukken groen.

Laagdrempelige gemeenschappelijke ruimten

- Beschikbaar stellen van leeggekomen winkelruimten, wasruimten of woningen in de onderbouw van flatgebouwen en eenvoudige renovatie tot ontmoetingsruimten met keuken en toilet, waar bewoners zelf koffie-uren of kaart-uren kunnen instellen; soms worden ook logeerkamers toegevoegd.

Het zijn stuk voor stuk geen schokkende of spectaculaire aanbevelingen, maar wel de doodgewone details die het dagelijks leven voor ouderen kunnen veraangename.

Helaas worden de praktijkvoorbeelden in het rapport erg summier behandeld, met een enkele foto erbij. Daarnaast bevat het rapport veel algemene uitgangspunten en beleidslijnen die voor ons land erg herkenbaar zijn, maar niet tot nieuwe inzichten leiden.

Wohnumfeld und Quartiergestaltung für das Wohnen im Alter im Generationsverbund Fraunhofer IRB Verlag, Hartmut Grosshans, 2001, ISBN 3-8167-4720-5, irb@irb.fhg.de.